

ЕФЕКТИВНІСТЬ ОРГАНІЗАЦІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В МИКОЛАЇВСЬКОМУ РЕГІОНІ

І.В. Прядко.

Чорноморський державний університет ім. Петра Могили

© Прядко І.В., 2015.

Стаття отримана редакцією 17.03.2015 р.

Вступ. Державна регіональна політика відіграє важливу роль у забезпеченні стимулів до економічного зростання, сприяє економічному розвитку на національному рівні. Важливим аспектом її реалізації є відбір методів, засобів, важелів й інструментів, які мають найвищу ефективність.

Одним з основних інструментів державної регіональної політики є формування середовища, яке забезпечує стимулювання інтересу регіону до інноваційної діяльності [1].

Серед чинників, що мають найвищий ступінь впливу на розвиток інновацій у регіоні, слід виділити організаційне забезпечення інноваційної діяльності. Важливість такого виду забезпечення важко переоцінити, оскільки саме воно визначає вектор руху регіональної інноваційної політики, з одного боку, та являє собою втрачені можливості в стимулюванні інноваційної діяльності регіону – з іншого [2].

У зв'язку із цим визначення структури й змісту організаційного забезпечення інноваційної діяльності на регіональному рівні набуває сьогодні особливого значення.

Огляд останніх джерел досліджень і публікацій. Дослідженням організаційної складової розвитку інновацій займалося багато економістів, серед яких слід відзначити О.В. Берданову, В.М. Гриньову, С.М. Ілляшенко, Д.А. Міщенко, І.Г. Яненкову тощо [2 – 9]. Однак питання організаційного забезпечення інноваційної діяльності не можна вважати вирішеним у зв'язку з багатогранністю понять «інновація» та «інноваційна діяльність» і врахуванням наявних ресурсів територій України.

Метою статті є визначення рівня ефективності організаційного забезпечення розвитку інновацій у Миколаївській області.

Основний матеріал і результати. Сьогодні в економічній літературі не існує єдності в трактуванні сутності поняття «організаційне забезпечення». Аналіз наукових джерел [2 – 9] дозволив виявити основні відмінності у дефініціях, які можна пояснити різними рівнями застосування зазначеного поняття та специфікою об'єктів управління. З іншого боку, загальною рисою трактовок, котрі існують в економічній літературі, є наявність норм або правил, що регулюють певний вид діяльності й мають на меті досягнення поставленої мети шляхом розв'язання конкретних завдань. Таким чином, під організаційним забезпеченням інноваційної діяльності доцільно розуміти сукупність заходів органів державної влади як місцевого, так і національного рівня, спрямованих на стимулювання інноваційної діяльності на певній території країни.

Організаційне забезпечення інноваційної діяльності являє собою комплекс заходів, які здійснює суб'єкт управління з метою досягнення поставленої мети в умовах відповідного середовища. Головним його завданням є створення умов для ефективного функціонування інноваційної діяльності в регіоні. Отже, організаційне забезпечення є основним інструментом регіональної інноваційної політики.

На рівні регіону організаційне забезпечення інноваційної діяльності складається з факторів, сукупність котрих задає напрям реалізації регіональної інноваційної політики. До таких факторів належать у першу чергу наявність стратегії інноваційного розвитку, а також регіональні програми розвитку інновацій. Оптимальне функціонування організаційного забезпечення інноваційної діяльності досягається лише при взаємодії зазначених груп факторів і залежить від ефективності їх реалізації.

З метою визначення основних проблем реалізації регіональної інноваційної політики проаналізуємо організаційне забезпечення інноваційної діяльності в Миколаївській області як

однієї зі складових територій Причорноморського регіону України.

Суб'єктом управління на регіональному рівні в Миколаївській області є Миколаївська обласна державна адміністрація, яка через департамент економічного розвитку, торгівлі та туризму координує реалізацію державної політики економічного й соціального розвитку. На рівні міста Миколаєва реалізацію регіональної політики координує Миколаївська міська рада через управління економіки та інвестицій.

Миколаївський регіон належить до регіонів України, які не мають окремої стратегії інноваційного розвитку. Деякі інноваційні перетворення передбачені у розділі «Пріоритети структурно-інноваційної перебудови промисловості. Розвиток внутрішнього ринку» Стратегії економічного і соціального розвитку Миколаївської області на період до 2015 року. Тут визначаються основні складові системної модернізації, такі як:

1) активізація інноваційної спрямованості структурних перетворень завдяки стимулюванню розвитку наукоємних і високотехнологічних галузей, особливо машинобудівного комплексу, та створення на цій основі умов для техніко-технологічного оновлення виробництва з метою підвищення конкурентоспроможності продукції вітчизняного виробництва на внутрішньому й зовнішніх ринках;

2) подолання ресурсовитратного характеру виробництва на основі впровадження ресурсо- та енергозберігаючих технологій і стимулювання випуску продукції з високим рівнем доданої вартості та розвитку низьковитратного виробництва;

3) формування ефективного внутрішнього ринку, у тому числі високих технологій;

4) участь підприємств у втіленні великомасштабних міжнародних проектів, розвитку трансферу високих технологій та продажу ліцензій, створення спільних підприємств з виробництва продукції, що належить до п'ятого та шостого технологічних укладів, і транснаціональних корпорацій, а також участь фахівців у роботі міжнародних організацій [10].

Необхідність становлення інноваційної економіки надається як висновок наприкінці розділу після зазначення певних інноваційних перетворень у галузях економіки регіону. Але зміст напрямів розвитку інновацій має досить поверхневий, описовий характер: визначено основні проблеми низьких показників інноваційного розвитку, зазначено основні стратегічні орієнтири та визначаються пріоритетні напрями інноваційної діяльності в Миколаївській області у галузях енергетики, машино - й приладобудування, нанотехнологій, мікроелектроніки, інформаційних технологій, телекомунікацій, високотехнологічного розвитку сільського господарства та переробної промисловості, транспортних систем. Підкреслено необхідність ретельної інвентаризації існуючого в області потенціалу вітчизняних технологій і визначення на цій основі науково-технологічних пріоритетів; окреслюється можливість створення в регіоні технопарку та визначаються основні етапи інноваційного розвитку (2008 – 2010 та 2011 – 2015 рр.).

Таким чином, можна стверджувати, що в Миколаївській області досі не прийнята окрема стратегія інноваційного розвитку, яка б визначала механізми досягнення зазначених цілей. Крім того, аналіз розділу «Пріоритети структурно-інноваційної перебудови промисловості. Розвиток внутрішнього ринку» дозволив зробити висновок, що документ має скоріше описовий характер, заплановані завдання не відповідають умовам сьогодення.

Крім стратегії, реалізується ряд програм, які певною мірою підтримують розвиток інноваційної діяльності в регіоні (див. табл. 1).

Таблиця 1

Перелік регіональних програм Миколаївської області, які сприяють розвитку інноваційної діяльності

Назва програми	Мета програми	Розвиток інновацій у рамках програми
1	2	3
Програма економічного і соціального розвитку Миколаївської області на 2015 – 2017 роки «Миколаївщина – 2017» від 25.12.2014	Створення успішного, конкурентоспроможного регіону з європейською якістю життя та безпечним довкіллям. Стійке економічне зростання на основі інноваційного розвитку багатогалузевої економіки	Модернізація інфраструктури та базових секторів економіки області шляхом усунення структурних проблем; забезпечення впровадження енергоефективних та енергозберігаючих технологій у всіх галузях народного господарства та установах бюджетної сфери; заміщення традиційних видів палива іншими видами, насамперед отриманими з альтернативних джерел енергії; розвиток інноваційної сфери

Програма розвитку малого і середнього підприємництва у Миколаївській області на 2015 – 2016 роки від 16.01.2015	Створення належних умов для реалізації конституційного права на підприємницьку діяльність, а також підвищення добробуту громадян області шляхом залучення широких верств населення до підприємницької діяльності	Формування регіональної інфраструктури розвитку та підтримки малого підприємництва; вдосконалення нормативно-правової бази у сфері підприємницької діяльності; інвестиційна підтримка інноваційної сфери розвитку підприємництва; упровадження інноваційних технологій та розширення доступу суб'єктів підприємницької діяльності до них; розроблення інноваційної моделі цілеспрямованої взаємодії наукової сфери та бізнес-середовища
«Репродуктивне здоров'я населення Миколаївської області» на період до 2015 року від 28.03.2008	Поліпшення репродуктивного здоров'я населення як важлива складова загального здоров'я	Розроблення й упровадження новітніх технологій у сфері репродуктивного здоров'я на основі висновків науково-доказової медицини
Програма поводження з твердими побутовими відходами в Миколаївській області на період до 2020 року від 21.11.2008	Координація дій усіх гілок влади, суб'єктів господарювання і активізація населення для створення умов, що сприятимуть забезпеченню повного збирання, перевезення, знешкодження та захоронення побутових відходів	Упровадження нових технологій у сфері поводження з побутовими відходами
Обласна програма модернізації комунальної теплоенергетики на 2010 – 2015 роки від 06.08.2010	Вжиття заходів з реконструкції, модернізації існуючих та будівництва нових сучасних потужностей комунальної теплоенергетики	Зниження енергоємності виробництва теплової енергії; мінімізація витрат паливно-енергетичних ресурсів; збільшення частки нетрадиційних і поновлюваних джерел енергії
Цільова програма підвищення енергоефективності Миколаївської області на 2010 – 2015 роки від 22.10.2010	Зменшення енергоємності виробництва одиниці продукції, мінімізація витрат паливно-енергетичних ресурсів і води; оптимізація структури виробництва та споживання паливно-енергетичних ресурсів зі збільшенням частки нетрадиційних видів палива й відновлювальних джерел енергії	Упровадження відновлювальних джерел енергії; створення банку даних системи енергопостачання та її елементів, альтернативних джерел енергопостачання, інноваційних та інвестиційних проектів з енергозбереження
Програма реформування і розвитку житлово-комунального господарства Миколаївської області на 2010 – 2014 роки від 30.12.2010	Здійснення заходів щодо підвищення ефективності та надійності функціонування ЖКГ, забезпечення сталого розвитку для задоволення потреб населення і господарського комплексу в житлово-комунальних послугах	Стимулювання інноваційної, інвестиційної й енергозберігаючої активності суб'єктів господарювання
Програма подолання та запобігання бідності в Миколаївській області на період до 2015 року від 26.06.2012	Забезпечення системної та комплексної роботи, спрямованої на зменшення кількості бідного населення	Сприяння впровадженню інноваційно-інвестиційних проектів підприємствами області

Джерело: [11].

Таким чином, серед 58-ми обласних програм Миколаївської області, які є дійсними станом на 16 січня 2015 року, лише вісім стосуються розвитку інноваційної діяльності в регіоні.

Найбільш значущими з точки зору підтримки інноваційної діяльності є програми області, які були спрямовані на стимулювання розвитку інновацій не лише в одній галузі, а в економіці регіону в цілому. Серед них Програма економічного і соціального розвитку Миколаївської області на 2011 – 2014 роки «Миколаївщина – 2014» та Програма розвитку малого і середнього підприємництва у Миколаївській області на 2013 – 2014 роки. З метою визначення

ефективності реалізації організаційного забезпечення розвитку інновацій у Миколаївській області доцільно провести аналіз виконання зазначених програм (див. табл. 2).

Таблиця 2

Виконання заходів Програми соціально-економічного розвитку Миколаївської області на 2011 – 2014 роки «Миколаївщина – 2014»

Заплановано	Стан виконання
1	2
Створення демонстраційного центру пріоритетів науково-технічної та економічної інформації	Виступи з питань: напрями поліпшення інвестиційного клімату та залучення інвестицій в економіку; ресурсо- й енергозбереження в бюджетній сфері; інвестиційні проекти з питань розвитку реального сектора економіки тощо
Оновлення бази даних інвестиційних проектів інноваційного характеру та їх представлення потенційним інвесторам	Забезпечено оновлення бази даних інвестиційних проектів інноваційного характеру на сайті «Інвестиційні можливості Миколаївщини»
Функціонування при Миколаївському державному аграрному університеті дорадчої служби та Наукового інституту інноваційних технологій і змісту аграрної освіти	Науковий інститут інноваційних технологій та змісту аграрної освіти організував і здійснював науково-дослідні роботи зі створення інновацій в організації навчального процесу, аграрному виробництві, здійсненні науково-методичного та інформаційного супроводження впровадження інноваційних технологій
Сприяння впровадженню результатів наукових досліджень на вітчизняному та закордонному ринках шляхом поєднання виробничих, наукових і комерційних інтересів учасників корпорації «Науковий парк Миколаївського державного аграрного університету «Агроперспектива»	Упроваджено краплинне зрошення в овочевій сівозміні на дослідному полі МНАУ; розпочато спільну роботу з науковим центром аерокосмічних досліджень, Інститутом геологічних наук НАН України з дистанційного зондування з визначення структури посівних площ
Створення на базі Національного університету кораблебудування ім. адмірала Макарова регіонального парку інноваційних технологій	Функціонує науково-навчальний центр проблем екології та енергозбереження; науково-дослідний центр кораблебудування; дев'ять науково-дослідних інститутів (напрями: проектування суден нового покоління, безпека на морі, створення безлюдних підводно-технічних засобів і комплексів для виконання пошукових, технологічних та дослідницьких робіт; створення, дослідження й розроблення перспективного енергетичного обладнання; створення нових екологічно чистих джерел енергії на твердому паливі та теплоакumuлюючих комплексів. Проведено науково-практичні конференції, присвячені питанням розвитку інновацій
Наповнення інформаційними матеріалами створено у 2010 році на базі Чорноморського державного університету імені Петра Могили демонстраційного центру пріоритетів науково-технічної та інноваційної діяльності	Розроблено інноваційні проекти: «Енергоефективний університет», «Диспетчеризація температурних показників у приміщеннях навчального закладу з використанням локальної комп'ютерної мережі», «Інтелектуальна сенсорна система», «Розроблення програмно-апаратного комплексу для побудови бездротових систем пожежної та охоронної сигналізації», «Система екстреної йодної профілактики населення у разі аварії на АЕС»
Організація й проведення круглих столів з питань науково-технічної, інноваційної діяльності, інтелектуальної власності, трансферу технологій	28 березня 2012 року на базі Миколаївського політехнічного інституту проведено науково-практичну конференцію «Досвід роботи підприємств при фінансовій кризі»

Джерело: [11]

Однак не всі заплановані пункти програми виконані в повному обсязі. Наприклад, створення на базі Національного університету кораблебудування ім. адмірала Макарова регіонального парку інноваційних технологій за період дії зазначеної програми не відбулось, і виконання цього пункту перемістилось у програму розвитку Миколаївської області на період

2015 – 2017 рр. Крім того, не досягнуто запланованого розміру частки інноваційно активних підприємств, що мала дорівнювати 25% у 2014 році (фактично – 19,9%). Хоча у 2012 та 2013 роках рівень підприємств, які займались інноваціями, склав 29,8 та 24,9% відповідно [12].

Таким чином, можна зробити висновок, що інноваційну складову Програми соціально-економічного розвитку Миколаївської області на 2011 – 2014 роки «Миколаївщина – 2014» виконано не повністю; заходи програми в більшості були спрямовані на створення в Миколаївському регіоні інноваційної інфраструктури. Основними причинами недовиконання цієї програми є як фактори ендогенного характеру – програма не мала чітко прописаного механізму регулювання інноваційної діяльності, так й екзогенного характеру – стрімке погіршення економічної ситуації на території країни через політичну нестабільність.

Другою програмою, що мала сприяти стимулюванню інноваційної діяльності в Миколаївському регіоні, була Програма розвитку малого і середнього підприємництва у Миколаївській області на 2013 – 2014 роки. Основні заходи, направлені на розвиток інноваційної сфери, прописані в розділі 2 «Фінансово-кредитна та інвестиційна підтримка» вказаної програми. До них належать: розширення можливостей доступу суб'єктів малого і середнього підприємництва до фінансово-кредитних ресурсів, потрібних для розвитку, інвестиційна підтримка інноваційної сфери розвитку підприємництва, сприяння створенню нових робочих місць суб'єктами малого підприємництва. Крім того, в розділі 5 «Цільові проекти та підпрограми» зазначено такий захід, як створення Лабораторії інноваційних технологій для малого підприємництва – підрозділу регіонального Фонду підтримки підприємництва в Миколаївській області [11].

Аналіз виконання програми у розрізі розвитку інновацій у регіоні наведено в табл. 3.

Таблиця 3

**Виконання основних заходів, що сприяють розвитку інновацій у рамках
Програми розвитку малого і середнього підприємництва у Миколаївській області
на 2013 – 2014 роки**

Заплановано	Стан виконання	Джерело фінансування
1	2	3
Упровадження на території області програми часткового відшкодування суб'єктам малого підприємництва відсотків за отриманими у банках кредитами для реалізації інвестиційних проектів	Тимчасово не здійснюється через втрату чинності (лист Держпідприємництва від 18.12.2012 № 3612-05/47459-08	Кошти обласного бюджету та виконавців 6,277 тис. грн.
Упровадження комплексу заходів щодо спрощення доступу суб'єктів малого підприємництва до існуючих вітчизняних, міжнародних кредитних та інвестиційних (інноваційних) ресурсів через залучення суб'єктів малого підприємництва до участі у міжнародних конференціях, спеціалізованих симпозиумах, салонах, семінарах і конкурсах за участю іноземних та вітчизняних організацій	Розроблено методику та технологію випуску обласного бюлетеня «Доступні кредитні ресурси для суб'єктів малого та середнього бізнесу»; проведено актуалізацію кредитних пропозицій банків, кредитних союзів та інших фінансових установ	Кошти виконавців
Компенсація фактичних витрат у розмірі єдиного внеску на загально-обов'язкове державне соціальне страхування суб'єктам малого підприємництва, які працевлаштовують безробітних на нові робочі місця у пріоритетних видах економічної діяльності	Протягом зазначеного періоду прийнято рішення щодо надання компенсації фактичних витрат у розмірі єдиного внеску на загально-обов'язкове державне соціальне страхування	Кошти Фонду загально-обов'язкового державного соціального страхування на випадок безробіття

Створення Лабораторії інноваційних технологій для малого підприємництва як підрозділу регіонального Фонду підтримки підприємництва в Миколаївській області	В області створено Лабораторію інноваційних технологій, основною метою установи є створення та підтримка новітнього середовища, ведення малого та середнього бізнесу. Основні сфери досліджень: Інтернет-технології, Ні –Тех технології; на даному етапі проводять дослідження щодо отримання доходу шляхом продажу реклами в Інтернет-просторі і дослідження у сфері перспектив он-лайн навчання	Кошти виконавців
--	---	------------------

Джерело: [11].

На відміну від Програми соціально-економічного розвитку Миколаївської області на 2011 – 2014 роки «Миколаївщина – 2014», Програма розвитку малого і середнього підприємництва у Миколаївській області на 2013 – 2014 роки містила заходи, направлені на реалізацію такої важливої складової підтримки інноваційної діяльності як фінансове забезпечення. Припинення часткового відшкодування суб'єктам малого підприємництва відсотків за отриманими у банках кредитів для реалізації інвестиційних проектів негативно вплинуло на здійснення інноваційної діяльності в регіоні та ще раз підкреслило непослідовність державної інноваційної політики.

Висновки. Аналіз визначальних факторів, які формують ефективність розвитку інновацій у регіоні, дозволив зробити такі висновки. У Миколаївському регіоні реалізується небагато програм, що сприяють піднесенню інноваційної сфери. Зазначені програми носять скоріше загальний характер і не містять чітко прописаних механізмів їх реалізації. Заходів, які перелічені в згаданих програмах, недостатньо для становлення інноваційної економіки. Відсутність чіткого вектора інноваційного розвитку, конкретного плану заходів щодо стимулювання інноваційної діяльності й періодична поява та зникнення нормативно-правових актів розвитку інноваційної сфери стали передумовою неефективності організаційного забезпечення інноваційної діяльності в регіоні, а відтак і реалізації інноваційної політики в Миколаївському регіоні. Подальші дослідження мають бути присвячені вдосконаленню організаційного забезпечення інноваційної діяльності в регіоні.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Берданова О.В. Інструменти регіонального розвитку в Україні: навчальний посібник / О.В. Берданова та ін.; за ред. В.М. Вакулєнка, О.В. Берданової. – К.: НАДУ, 2013. – 286 с.
2. Яненкова І.Г. Організаційно-управлінські ресурси інноваційного розвитку економіки: методологія та практика: [монографія] / І.Г. Яненкова – Вид-во ЧДУ, 2012. – 380 с.
3. Глушенко І.І. Система стратегического управления инновационной деятельностью / И.И. Глушенко. – Московская обл.: ООО НПЦ «Крылья», 2006. – 356 с.
4. Гриньова В.М. Механізми реалізації структурно-інноваційної трансформації економіки України: [монографія] / В.М. Гриньова, О.С. Попов. – Донецьк: ТОВ «Юго-Восток, Лтд», 2008. – 289 с.
5. Закружецька І.О. Організаційне забезпечення інноваційного розвитку регіону / І.О. Закружецька // Економіка та підприємництво. – 2005. – № 6. – С. 100 – 104.
6. Ілляшенко С.М. Управління інноваційним розвитком / С.М. Ілляшенко. – К.: ВД «Княгиня Ольга», 2005. – 324 с.
7. Фатхутдинов Р.А. Инновационный менеджмент / Р.А. Фатхутдинов. – СПб.: Питер, 2006. – 448 с.
8. Міщенко Д.А. Організаційні та інституційні механізми державного регулювання розвитку аграрного сектора економіки України: оцінка, ефективність, методологічні основи: [монографія] / Д.А. Міщенко. – Донецьк: Юго-Восток, 2012. – 456 с.
9. Іртищева І.О. Інноваційне оновлення агропродовольчої сфери Причорноморського регіону: проблеми теорії та практики: [монографія] / І.О. Іртищева. – Миколаїв: Дизайн та поліграфія, 2010. – 412 с.
10. Стратегія економічного і соціального розвитку Миколаївської області до 2015 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://rtp.com.ua/4business/13/1225.html>
11. Офіційний сайт Миколаївської обласної ради [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://oblrada.mk.ua/index.php?option=com_content&view=article&id=1144&Itemid=403
12. Офіційний сайт Головного управління статистики в Миколаївській області [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.mk.ukrstat.gov.ua>

УДК 330.341.1:332(477)

Прядко Ірина Валеріївна, викладач кафедри економічної теорії та міжнародної економіки. Чорноморський державний університет ім. Петра Могили. **Ефективність організаційного забезпечення інноваційної діяльності в Миколаївському регіоні**. Розглянуто основні інструменти регіональної інноваційної політики. Досліджено організаційне забезпечення інноваційної діяльності Миколаївської області. Дано оцінку ефективності реалізації регіональної інноваційної політики Миколаївської області.

Ключові слова: організаційне забезпечення, інноваційна діяльність, інструменти інноваційної політики, ефективність, регіональна інноваційна політика.

УДК 330.341.1:332(477)

Прядко Ірина Валерьевна, преподаватель кафедры экономической теории и международной экономики. Черноморский государственный университет им. Петра Могили. **Эффективность организационного обеспечения инновационной деятельности Николаевском регионе**. Рассмотрены основные инструменты региональной инновационной политики. Исследовано организационное обеспечение инновационной деятельности Николаевской области. Дана оценка эффективности реализации региональной инновационной политики Николаевской области.

Ключевые слова: организационное обеспечение, инновационная деятельность, инструменты инновационной политики, эффективность, региональная инновационная политика.

UDC 330.341.1:332(477)

I.V. Pryadko, assistant lecturer, Economic Theory and International Economy Department, Petro Mohyla Black Sea State University. **The efficiency of organizational support to innovative activity in Mykolaiv region**. Main instruments of regional innovation policy are explored. The organizational support to Mykolaiv region's innovative activity is considered. The estimation of the regional innovation policy implementation efficiency in the Mykolaiv region is presented.

Keywords: organizational support, innovative activity, innovation policy instruments, efficiency, regional innovation policy.